

ȘCOALA SUPERIOARĂ ȘI NOUA PARADIGMĂ EDUCAȚIONALĂ

Autor: Mariana COJOCARU

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *În articolul dat sunt expuse caracteristicile paradigmei clasice, care mai persistă în sistemul educațional modern și a paradigmei neclasice, care prin crearea mediului educațional adecvat motivează educabilul pentru autoinstruire. Experiența reușită a universităților din Europa și America pe calea implementării paradigmei noi în sistemul educațional ne arată că menirea școlii superioare nu constă în instruirea viitorului specialist ci mai curînd realizarea învățării fiecărui student, folosind orice mijloc. Paradigma învățării eliberează școala de factorii ce reduc capacitatea de învățare a studenților și deschide căile pentru creativitate pentru profesori.*

Cuvinte cheie: *paradigma educațională clasică, paradigma neclasică, educabilul.*

1. Introducere

Școala superioară modernă are o tratare nouă a studentului ca a clientului care solicită servicii specifice - studii de calitate. Managementul școlii superioare tot mai mult seamănă cu „activitatea de marketing”. Or în marketing nimic nu începe cu întrebarea „Ce dorim?”. Totul începe cu întrebările „Ce vrea partea opusă ? Care sunt valorile? În ce constau acestea?” Iar partea opusă, studentul dorește să profite de studii de calitate, să însușească o specialitate competitivă pe piața muncii. Trecerea la relația nouă dintre profesor și student poate fi realizată doar prin reforma școlii superioare. Instruirea bazată pe colaborarea reciprocă dintre profesor și student se înscrie în paradigma educațională nouă.

2. Deosebiri de bază între paradigmele educaționale clasice și neclasice

Ce este o paradigmă?

Paradigma – este un cerc de reguli (principii) și afirmații (axiome) acceptate de comunitatea științifică, care leagă într-o schemă unică tot procesul de dobîndire a cunoașterii științifice de la etapa de formulare a problemei pînă la soluționarea acesteia. [2]

În istoria timpurie exista tradiția paradigmei orale de transmitere a cunoștințelor, care consta din patru elemente: cunoștințe – practica – profesor - student. Astăzi numim această paradigmă **forma individuală de instruire**.

Paradigma educațională clasică s-a conturat în sec. XVII ca răspuns la necesitatea dezvoltării producției industriale capitaliste, care cerea mai multă carte de la generația tînără. Pe prim plan iese funcția utilitară, predăgirea oamenilor capabili să deservească producția în extindere. Începînd cu acest moment și pînă în prezent misiunea educației este definită ca transferul unui sistem de cunoștințe, deprinderi către educabil, student, îmbrățișarea unei profesii utile pentru societate, pregătirea pentru muncă.

Potrivit acestei paradigme la educabili trebuie dezvoltate sentimentele exterioare, apoi memoria, înțelegerea și în final, raționamentul. În instruire e nevoie anume de această succesiune, insista I. Komenski. Deoarece „cunoașterea începe cu perceperea prin senzații a obiectelor înconjurătoare, datorită imaginației informația trece în memorie, și apoi prin generalizare se formează înțelegerea unui obiect, și pentru concretizarea cunoștințelor despre obiecte se întocmește un raționament”. Cu toată simplitatea și chiar primitivismul mecanismul „transferului” cunoștințelor în instruirea tradițională explicativ-ilustrativă acesta posedă potențial enorm, deoarece sistemul de simboluri al informației didactice „substituie” compact realitatea și prin canalele de comunicare se adresează în același timp la toți și la fiecare educabil în parte.

Practica educațională în prezent a păstrat din sistemul umanist al lui I.Komenski doar tehnologia, necesară și suficientă pentru organizarea strictă a procesului educațional-didactic de tip tehnocrat.

Ultimele decenii în toată lumea au loc procese intense de formare a paradigmei educaționale noi, care vine să substituie pe cea clasică. Cu toată complexitatea acestui proces, începutul căruia a fost pus încă la hotarul secolelor XIX – XX și numărul enorm de inovații, deosebirile între paradigma clasică și neclasică se conturează într-un șir de idei despre om și dezvoltarea acestuia prin educație.

Paradigma clasică [3]	Paradigma neclasică
1. Misiunea de bază a educației: pregătirea generației noi pentru viață și muncă	1. Misiunea de bază a educației: asigurarea condițiilor de autodeterminare și manifestarea personalității
2. Omul – sistemul simplu	2. Omul – sistem complex
3. Cunoștințele – din trecut (școala memoriei)	3. Cunoștințele – din viitor (școala gândirii)
4. Educația – transferul către educabil a etaloanelor de cunoștințe, deprinderi și priceperi	4. Educația – crearea tabloului lumii în sine însuși prin intermediul poziționarea activă de sine în mediul social, cultural
5. Educabilul – obiect al acțiunii pedagogice	5. Educabilul – subiect al activității cognitive
6. Raporturi obiect - subiect de tip monolog între profesor și educabil	6. Raporturi de tip dialog între profesor și educabil
7. Activitatea reproductivă a educabilului	7. Activitate de creație, activă a educabilului

Paradigma neclasică, bazată pe tehnologiile pedagogice moderne (tehnologii informaționale) prezintă un proces interactiv de instruire. Fiecare student interacționează cu trei surse de obținere a informației didactice: profesorul, baza de date (disciplina), sistemul de experți și formal, orice student din grupul academic.

În sistemul învățământului public există o mulțime de paradigme. În filologie – declinare și conjugare, în sistemul de mijloace al organizării științifice a muncii pedagogului și educabilului (regimul zilei, condițiile muncii, metodologia organizării muncii etc.), în organizarea activității unele aspecte ale cunoașterii realității obiective (scopul, conținutul, percepția, logicul, gnosiologicul, managementul), în lista componentelor procesului pedagogic - mijloacele de cunoaștere (învățarea, munca, jocul, comunicarea etc.). Cunoașterea paradigmelor, realizate în procesul pedagogic, este o condiție a proiectării corecte a sistemelor pedagogice și a tehnologiilor pedagogice pentru disciplinele didactice concrete și sistemul educațional în întregime.

M. Eraut în Enciclopedia Pedagogică Internațională care constă din 10 volume (ediția Oxford, 1985., pag. 1607) propune seturi de paradigme pentru pedagogul modern. Potrivit autorului practica pedagogică curentă se desfășoară cu mijloace ingineresti nedestinate procesului educațional, profesorul joacă rolul de pedagog-tehnolog, practica pedagogică de viitor va utiliza aparatul ultramodern, tehnici și modele organizatorice inedite, științele aplicate și cercetările tehnologice vor investi în practica pedagogică de viitor (modele de instruire programatizate, computerizate etc.). Trecerea de la o paradigmă la alta confirmă legitatea schimbului de priorități, de la instruire cu mijloace tehnice la tehnologii pedagogice.

Tipologia tehnologiilor pedagogice presupune analiza multiplelor forme de instruire: deschisă, la distanță, globală, satelit, cu frecvența redusă, formală și neformală, variativă etc. La tipologia dată se referă școlile alternative, microinstruirea, tehnologiile inovaționale, tehnologiile multimedia, tehnologiile diferențiate, instruirea prin depășire, formarea continuă etc.

3. Concluzii

Potrivit paradigmei noi profesorii crează mediul de studiu pentru studenți, în timp ce singuri pot lipsi sau participa în rol de consultant la activitățile didactice concrete, un curs fiind ghidat nu de unul ci de câțiva profesori (tutore, expert, asistent). Scopul final fiind trezirea interesului, motivarea studentului pentru studii calitative. În acest scop trebuie create condiții de acces nelimitat la bibliotecile reale sau virtuale și altă infrastructură necesară. Or nu există o modalitate mai bună de a obține cunoștințe decât prin autoinstruire.

Bibliografie

1. Peter Druker, *Sarcinile managementului în sec. XXI*, M., „Wiliams”, 2001, pag. 39-40.
2. Robert B.Barr., John Tagg, *From Teaching to Learning – A New Paradigm for Undergraduate Education* // Change, 1995, November / December, p.13 - 25.
3. Вербицкий А. А., *Новая образовательная парадигма и контекстное обучение*, М., 2000.
4. З.С. Сазонова, Н.В.Чечеткина, *Развитие инженерного мышления – основа повышения качества образования*, Учебное пособие, Москва, 2007.